

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie
Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich”
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020

Określenie optymalnego modelu funkcjonowania LGD w nowej perspektywie finansowej oraz ocena jakości i efektywności ich funkcjonowania

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich

Mąchocice Kapitulne, 30.09 – 02.10.2019 r.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

Cechy podejścia Leader

	To poszło dobrze	Nad tym pracujemy
Oddolność	Partycypacyjny charakter LSR Autentyczne zaangażowanie członków LGD Sprawiedliwa reprezentacja sektorów	Zwiększenie włączenia szerokiego grona mieszkańców Rozszerzenie grona osób angażujących się w pracę nad LSR Podejmowanie działań animacyjnych (nie tylko informowanie i doradztwo)
Podejście terytorialne	Zdolność do współpracy Efektywne pozyskiwanie oraz wydatkowanie środków Pozytywna ocena granic obszaru LSR Spójność społeczna obszaru	
Partnerstwo lokalne	Dobra współpraca i negocjacja partnerów lokalnych Zróżnicowany skład LGD Brak dominacji sektorów oraz grup interesu	Zbyt duży wpływ samorządowców (dot. zwłaszcza projektów infrastrukturalnych)

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

Cechy podejścia Leader

	To poszło dobrze	Nad tym pracujemy
Integracja sektorów	Kryteria promujące partnerstwo z różnych sektorów	Kryteria promujące komplementarność różnych projektów w ramach LSR
Sieciowanie i współpraca	Projekty współpracy jako szansa na naukę i zaadaptowanie nowych narzędzi (np. promocja i budowa marki lokalnej)	Nie powstaje wspólna wartość dodana, punktowy, izolowany efekt dla danej LGD. Współpraca nie powinna kończyć się wraz z finansowaniem Zwiększenie aktywności sieci LGD – platforma do uzgadniania stanowiska między LGD

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

Wielkość LGD

- ✓ LGD pozytywnie ocenia zakres terytorialny swojego działania
- ✓ Pozytywna opinia nt. pokrywania się obszaru LSR z obszarem powiatu
- ✓ Liczba gmin od 1 do 18 (średnio to 7 gmin)
- ✓ Członkostwo gmin w LGD jest często kontynuacją poprzedniej perspektywy
- ✓ Liczba gmin angażująca się w LGD wzrasta
- ✓ Obszar spójny
- ✓ Większe LGD = większy potencjał instytucjonalny...
...ale także trudniejsze dotarcie do beneficjentów (rozległy obszar)

wspólne rozumienie celów,
współfinansowanie wspólnych
działań w ramach inicjatyw na
szczeblu powiatowym

zachowana ciągłość oraz pamięć
instytucjonalna

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

Liczba członków LGD

- ✓ Realne zaangażowanie członków LGD w działalność LGD na poziomie 21-50%
- ✓ Najtrudniej utrzymać zaangażowanie przedsiębiorców
- ✓ Najmniejszą liczbę członków LGD stanowi sektor publiczny
- ✓ Mieszkańcy są dobrze reprezentowanym sektorem – w 25% LGD stanowią >50% członków
- ✓ W większości sektor społeczny i gospodarczy stanowi max 50% wszystkich członków

w 72% LGD stanowi
mniej niż 20%
wszystkich członków

pomimo najmniejszej
reprezentacji ma on
największy wpływ na
podejmowane
decyzje

W skład Zarządów LGD
wchodzą głównie
przedstawiciele gmin (w wielu
wypadkach)

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

Budżet LSR

- ✓ Blisko 60% Zarządów LGD monofunduszowych chciałoby wielofunduszowości
- ✓ Zróżnicowany stopień wykorzystania środków poddziałania 19.2 (realizacja LSR)
- ✓ Aktywność w zakresie projektów współpracy jest bardzo zróżnicowana
- ✓ Koszty bieżące niemal w całości pokrywają wynagrodzenia pracowników

warunkiem jest
zwiększenie środków na
koszty bieżące

od 48% budżetu w skali woj.
kujawsko – pomorskiego do
niemal 80% w woj.
świętokrzyskim

od minimalnego wykorzystania
limitu 5% w woj. pomorskim do
35 % w woj. podlaskim (luty
2019)

ryczałtowa wypłata –
jednoznacznie pozytywnie

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

ZADANIA LGD

skuteczność doradztwa i jakość wniosków

DOBRA PRAKTYKA

To poszło dobrze	Nad tym pracujemy
Z doradztwa korzystają najczęściej przedsiębiorcy, osoby rozpoczynające działalność gosp. oraz sektor społeczny	Regulamin usług doradczych – standaryzacja usługi
Wysoka ocena jakości doradztwa i konsultacji indywidualnych	Ankiety satysfakcji klienta z pogłębioną analizą wyników
Brak problemów z dostępem do doradztwa, szkoleń, spotkań	Określenie sposobu pomiaru skuteczności doradztwa i jego wpływu na jakość wniosków
Bliska lokalizacja biur LGD	Monitorowanie grup wnioskodawców, które najbardziej aktywnie korzystają z doradztwa, a które są niezainteresowane, a następnie zaplanowanie sposobu dotarcia do nich i odpowiednich działań

Projektodawcy, którzy już mieli pierwszy kontakt z LGD są informowani o konkursach, organizowanych spotkaniach i szkoleniach.

Na początkowym etapie wdrażania wielofunkcyjności bardzo ważna była współpraca z UM i możliwość korzystania z ekspertów UM w ramach roboczej współpracy, zapraszanie ich na spotkania z wnioskodawcami, możliwość bieżących konsultacji w przypadku wątpliwości i pytań pracowników biura LGD.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

ZADANIA LGD

poziom samodzielności w tworzeniu procedur, prowadzenie spotkań, szkoleń

**DOBRA
PRAKTYKA**

To poszło dobrze	Nad tym pracujemy
Wnioskodawcy są zapraszani na spotkania informacyjne i szkolenia LGD oraz chętnie z nich korzystają kiedy np. przygotowują się do aplikowania	LGD powinny samodzielnie radzić sobie z powierzonymi zadaniami – około 1/2 badanych LGD korzystała ze wsparcia zewn. przy opracowaniu LSR, około 1/3 podczas opracowywania procedur regulujących działanie LGD
Pracownicy biur zdają sobie sprawę, że animacja jest istotą podejścia Leader.	LGD nie czują się kompetentne lub nie mają zaufania do własnych kompetencji, przez co wolą skorzystać z usług ekspertów zewnętrznych
	Animacja nazywana jest „luksusem”
	LGD nie posiadają odpowiednich zasobów (finansowych, osobowych) oraz wystarczających kompetencji w zakresie animacji
	Animacja jest utożsamiana z procesem informowania – to błąd
	Nastąpiło zaniedbanie animacji, LGD skupiły się na informowaniu i doradztwie

Istotne jest planowanie działań ze szczególnym uwzględnieniem obszarów trudniejszych, zaniedbanych. Bez monitorowania poziomu aktywności poszczególnych gmin, środowisk trudno zaplanować odpowiednie wsparcie informacyjne i doradcze. Warte rozważenia jest wprowadzenie minimalnej liczby spotkań/szkoleń w zależności od liczby naborów/liczby gmin.

Doskonalenie kompetencji osób zajmujących się animacją i opisywanie procesu animacji w LGD. Podjęcie pracy z grupą animatorów, organizując spotkania, szkolenia, wymianę wiedzy i dobrych praktyk związanych z pracą animacyjną.

Platforma edukacji i wymiany doświadczeń w zakresie animacji (np. Akademia Animacji LGD)

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

ZADANIA LGD nowe kompetencje

LGD obawiają się
odpowiedzialności
finansowej i prawnej

niechęć LGD do
brania
odpowiedzialności

- ✓ Zarządy LGD uważają, że LGD posiadają wystarczająco dużo kompetencji, ale ponad połowa z nich jest zainteresowana wielofunduszowością
- ✓ Część LGD jest zadowolona z możliwości wzywania do uzupełnień. Wg niektórych LGD powoduje to zamieszanie i komplikację procedury – lepiej jest gdy wnioskodawca otrzyma wezwanie do uzupełnień od jednego podmiotu

panuje przekonanie, że pomimo
korzystnej formuły ryczałtu, środki na
biura są niższe przy dużo większych
kompetencjach

wg woj. kujawsko –
pomorskiego i podlaskiego
wielofunduszowość nie jest
łatwa, jednak zaletą jest
większa koperta środków

wszystkie LGD z woj.
opolskiego wystąpiły z listem
intencyjnym do SW z prośbą
ws. wielofunduszowego RLKS

REKOMENDACJE:

- Uspójnienie procedur, wskaźników, wypracowanie zintegrowanej formuły ubiegania się o środki
- Wyznaczenie 1 funduszu wiodącego
- Nie ograniczać RLKS do najsilniejszych LGD
- W założeniu jedna gmina=jedna LSR nie ma konkurencji pomiędzy LGD (czasem wsparcie dla słabszych LSR jest bardziej pożądane)
- Katalog kosztów niekwalifikowalnych

REKOMENDACJE:

- Nie oceniać przez pryzmat wydatkowania, lecz skupić się na ocenie sposobu pracy LGD i aspektów jakościowych
- Szeroka paleta obszarów interwencji
- Koncentracja interwencji na poziomie LSR
- Systemy elektronicznej obsługi wniosków
- Grupa robocza (z udziałem LGD) do opracowania założeń RLKS na nowy okres

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

ZADANIA LGD

proces tworzenia i wyboru LSR

Wskazanie podstawowych, priorytetowych kierunków działania LSR wynikających z analizy potrzeb
Szeroka gama możliwości, lecz LGD wybierają wąsko kwestie priorytetowe (wąska priorytetyzacja)
Koncentracja środków
Rewizja celów LSR
Decyzja, regiony wybierają wielofunduszowość
Określenie strategicznych projektów

• I etap

Schematy LSR przedmiotem rozmowy i negocjacji na poziomie regionalnym w naborze na LSR
Nabór na schematy systemowy, a nie konkursowy
Nabór ogłasza SW, prowadzi negocjacje z LGD (+ ew. MRiRW)
Koncentracja wsparcie na kilku priorytetach

• II etap

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

ZADANIA LGD

proces tworzenia i wyboru LSR

Szczegółowe ustalenia w zakresie dostępności środków dla poszczególnych LSR (gdy będzie już znany kształt programów oraz pula środków)

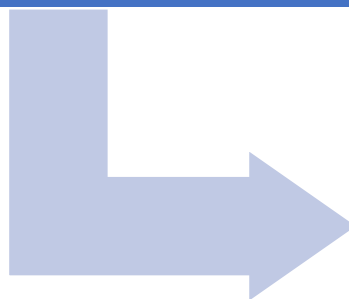
Negocjacji podlega kwota dla LGD w ramach wszystkich programów

Powołanie regionalnych komisji/zespołów do podziału środków pomiędzy LGD (SW, LGD i MRiRW w proporcjach)

Ostateczna decyzja należy do SW

Określony % środków rozdzielany wg obiektywnego kryterium (np. liczba mieszkańców), reszta podlega negocjacjom (rodzaj działań, potrzeby regionu, dotychczasowe efekty)

• III etap

LGD w ramach budżetu planują konkretne działania w ramach wąskich priorytetów

Tworzenie planu działania, wskaźników

Dopuszczalne zmiany wskaźników w ustalonych ramach (np. o x%)

Plan działania załącznikiem do LSR

LGD – krótki dokument skierowany do społeczności lokalnej, wnioskodawców

• IV etap

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

ZADANIA LGD procedury naboru projektów

REKOMENDACJE:

- pismo ws. uzupełnień wysyłane przez UM do beneficjenta wysyłane do wiadomości LGD
- procedury wyboru nie powinny być odrębne dla każdej LGD i nie powinny podlegać ocenie konkursowej
- swoboda kształtowania przez LGD lokalnych kryteriów wyboru w zależności od potrzeb
- na temat procedur wyboru należy organizować odrębne spotkania warsztatowe dla LGD i SW, zarówno na poziomie regionalnym, jak i krajowym
- zweryfikowanie możliwości, aby nabory dotyczyły kilku funduszy w ramach elementu wizji wskazanej w LSR, na którą ogłaszany jest nabór
- opracowanie wspólnego dla wszystkich funduszy systemu informatycznego do obsługi aplikowania i monitorowania wniosków, analogicznie do systemów stworzonych w ramach Polityki Spójności
- możliwość rozliczania projektów grantowych na niewielkie kwoty (np. do 10-20 tys.), rozliczane po rezultatach. Po zakwalifikowaniu projektu do grantu projektodawca otrzymywać powinien zaliczkę, np. w wysokości 50% kwoty, a kolejne transze uzależnione byłyby od zrealizowania kolejnych etapów. Rozliczanie powinno mieć charakter ryczałtowy, bez wkładu własnego.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Podmiotem odpowiedzialnym za treść niniejszej prezentacji jest Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Świętokrzyskiej.
Zostań partnerem KSOW, wypełnij formularz zgłoszeniowy na www.ksow.pl

ZADANIA LGD

procedury naboru projektów – kompetencje organów LGD (stowarzyszenia)

REKOMENDACJE:

- pozostawienie dotychczas stosowanego modelu z Radą i zarządem, w którym ciałem o zachowanych proporcjach jest Rada LGD
- rozważenie, aby w skład zarządu nie wchodził przedstawiciel samorządów lokalnych lub aby prezesem zarządu była osoba wywodząca się z sektora społecznego, posiadająca doświadczenie w kierowaniu organizacjami społecznymi
- skład zarządu powinien być niewielki (2-3 osobowy)
- raz w roku Rada opiniuje plan działania LGD
- każdy wniosek powinien mieć wyznaczonych 2 członków Rady, którzy zobowiązani są do ich przeczytania i recenzowania na posiedzeniu Rady

